

Вывод данного исследования и перспективы дальнейших работ в этом направлении. Развитие глобального зернового рынка несет за собой ряд изменений в последующей реализации продукции. Грамотная позиция стран-экспортеров по увеличению посевных площадей, усовершенствованию портовой инфраструктуры путем увеличения пространства для погрузки-выгрузки, а также сочетание государственной и частной поддержки, приводит к формированию особых условий, которые влияют на функционирование отрасли.

Для выполнения планов реализации продукции необходимо пропорционально увеличивать тоннаж балкерного флота. Несмотря на конкурентные позиции контейнеровозов, необходимо увеличивать тоннаж судов по перевозке насыпных грузов.

Оптимальным для стран-экспортеров является наличие собственного флота, однако не всегда государственная политика является максимально эффективной, что приводит к экономическим затратам.

Постройка новых и поддержание технического состояния старых зерновых терминалов

является неотъемлемой частью процесса. Учитывая капиталоемкость и амортизацию необходимо привлекать частные инвестиции, которые зачастую являются более оперативными.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Предпринимательство в торговом судоходстве: [учебник для курсантов морских вузов] / Н. Т. Примачев, Н. Н. Примачева, О. Ю. Вовк, Ксендзова Н. О. - Одесса: ОНМА, 2008. – 340 с.
2. Secretary-General of UNCTAD. United Nations Conference on Trade and Development [Электронный ресурс] : Review of Maritime Transport, 2012. – С. 196. – Режим доступа к отчету : <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=380>
3. Шевченко М. Мировой флот: перспективы туманны / М. Шевченко // Порты Украины. – 2012. - №3 (125). – С.42-45.
4. Прогноз урожайности зерновых в 2013 году обнадеживает фермеров [Электронный ресурс] / admin. – Режим доступа к статье: <http://www.ledilid.com/2013/03/prognoz-urozhajnosti-zernovykh-v-2013-godu-obnadezhivaet-fermerov/>

*Рецензент д.э.н., профессор ОНМА Примачев Н.Т.
Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЖТ Полякова Е.Н.*

УДК 330.34 (477)

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ДОВГОСТРОКОВА ПЕРСПЕКТИВА

Толстова А. В., к.е.н., ст.викладач (УкрДАЗТ)

В статті розглянуто сутність, проблеми, вимоги, переваги та недоліки європейського та євразійського інтеграційних векторів економічного розвитку України. В якості заходів нейтралізації негативних наслідків євроінтеграції обґрунтовано доцільність пріоритетного розвитку вітчизняного сільськогосподарського сектору економіки та необхідність подальшої співпраці з країнами СНД. Визначено перспективи та основні напрямки розвитку України в умовах євразійської інтеграції. Зроблено висновок про доцільність розвитку зовнішньоекономічних відносин як з ЄС, так і з країнами МС.

Ключові слова: інтеграція, економічний розвиток, зовнішньоторговельна діяльність, глобалізація, економіка країни, промисловість, ЄС, ЄврАзЕС.

ИНТЕГРАЦИОННЫЙ ВЕКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ: ДОЛГОСРОЧНАЯ ПЕРСПЕКТИВА

Толстова А. В., к.э.н., ст.преподаватель (УкрГАЖТ)

В статье рассмотрено сущность, проблемы, требования, преимущества и недостатки европейского и евразийского интеграционных векторов экономического развития Украины. В качестве мер нейтрализации негативных последствий евроинтеграции обосновано целесообразность определения приоритетом развития развитие отечественного сельскохозяйственного сектора экономики и необходимость дальнейшего сотрудничества со странами СНГ. Определены перспективы и основные направления развития Украины в условиях евразийской интеграции. Сделан вывод о целесообразности развития внешнеэкономических отношений как с ЕС, так и со странами ТС.

Ключевые слова: интеграция, экономическое развитие, внешнеторговая деятельность, глобализация, экономика страны, промышленность, ЕС, ЕврАзЭС.

INTEGRATION VECTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE: LONG-TERM PROSPECT

Tolstov A. V., Candidate of Economic Sciences, senior lecturer (USA of RT)

In article it is considered essence, problems, requirements, advantages and shortcomings of the European and Euroasian integration vectors of economic development of Ukraine. As measures of neutralization of negative consequences of eurointegration development of domestic agricultural sector of economy and need of further cooperation with CIS countries is proved expediency of definition by a development priority. Prospects and the main directions of development of Ukraine in the conditions of the Euroasian integration are defined. The conclusion is drawn on expediency of development of the external economic relations both with EU, and with the CU countries.

Keywords: *integration, economic development, foreign trade activity, globalization, national economy, industry, EU, EurAsEU.*

Постановка проблеми. Фундаментальні зміни, що сьогодні відбуваються в світовій економічній системі супроводжуються посиленням економічної інтеграції країн, поглибленням міжнародного поділу праці, науково-технічним прогресом, лібералізацією торгівлі, транснаціоналізацією, досягненням глобальної єдності в оцінці ринкової економіки та системи вільної торгівлі, стрімким розвитком фінансових ринків та формуванням глобалізованих соціокультурних особливостей розвитку суспільства. Вони характеризують сучасні процеси глобалізації міжнародної системи господарювання та обумовлюють зростання залежності виробництва, споживання, експорту, імпорту та доходів країн від міжнародних центрів політичної та економічної влади, ідеологічну конвергенцію, самодостатність глобального фінансового ринку на основі отримання «коштів із коштів», формування глобалізованих однорідних засобів масової інформації, мистецтва, культури, принципово нових і універсальних ліберально-демократичних цінностей.

Глобалізаційні процеси в умовах нерівності розвитку економік країн світу, призводить до прояву глобальної кризи економічного зростання, кризи робочих місць, довіри до держави, влади, довіри фінансовим системам і міжнародним організаціям, загострення боротьби за природні ресурси та виступає передумовою формування нової архітектури світової економіки, руйнування стереотипів розподілу країн, світового лідерства, держави як інституційного органу, направленою на захист соціально-економічних інтересів свого народу та обумовлює необхідність формування нових глобалізаційно-інтеграційних імперативів економічного розвитку, нової конфігурації світового укладу. Підтвердженням цього також є: поступова втрата домінуючого положення країн «Великої вісімки»; зростання економічної потужності Китаю, Індії, Росії, Бразилії; посилення економічного впливу Мексики, Нігерії, Туреччини, Ірану, Пакистану, Бангладешу, Індонезії, В'єтнаму, Південної Кореї і

Філіппін; прояв невдоволення та протести населення Греції, Іспанії, Італії, Франції, Кіпру, Болгарії; воєнні дії, політичні перевороти в Іраку, Єгипті, Сирії.

Визначення місця України в новій архітектурі світової економіки, її участь в глобальних економічних процесах передбачають остаточне ухвалення та реалізацію інтеграційного вектора подальшого економічного розвитку України, з впровадженням раціональної, з точки зору національних інтересів, внутрішньо- та зовнішньоекономічної політики. Оскільки, гео економічний баланс сил в Євразії визначається трикутником Росія-Китай-ЄС, який і виступає рушійною силою інтеграційних процесів в Європі та Азії, перед Україною постає завдання необхідності вибору між європейською моделлю модернізації економіки, яка передбачає підписання угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та країнами ЄС з перспективою подальшого приєднання до них, та азійською моделлю, яка передбачає орієнтування зовнішньоекономічної політики, в більшій мірі, на Схід, співпрацю з країнами СНД, приєднання до Митного союзу (МС) з перспективою створення Євразійського економічного простору (ЄврАзЕС), на чолі з Росією та посилення співпраці з Китаєм.

Аналіз останніх досліджень, публікацій та виділення невирішених питань. Питанням інтеграції сучасної України, її подальшого економічного розвитку, визначенню стратегічного курсу країни присвячено багато праць видатних вітчизняних та зарубіжних вчених та фахівців, серед яких: Гайдуцкий П., Гесць В.М., Глазьев С., Дикань В.Л., Лозунько С., Лукінов І.І., Мунтіян В. І., Стромило, В.О., Фомін І.С., Циганов С.А., Єрмолаєв А.В., Клименко І.В., Жаліло Я.А., Пелагеша Н.С. та ін. [3-15].

Однак, потребує подальшого дослідження шляхів забезпечення конкурентоспроможності України в умовах глобальної інтеграції, що викликає необхідність визначення напрямів інтеграції, конкурентних переваг інтеграційних об'єднань.

Метою статті є дослідження інтеграційних процесів подальшого економічного розвитку України в довгостроковій перспективі, виявлення їх проблем, переваг, недоліків, окреслення основних шляхів економічного розвитку в кожному із векторів та визначення найефективнішого.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні, на міжнародній арені Україна позиціонує себе в основному сировинною країною. Відповідно до звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність у 2012-2013 рр., Україна за індексом глобальної конкурентоспроможності посідає 73 місце серед 144 країн світу. ВВП на душу населення становить 7418 долл. (139 місце в світовому рейтингу), що на 40% нижче світового та становить близько 70% рівня ВВП 1990р.. Відповідно до темпу розвитку промислового сектору економіки країни, який формує 31,6% ВВП України та складає -2,1%, Україна посідає 152 місце в світі. По рівню безробіття (7,5%) країна займає 83 місце [1], за межею бідності знаходиться понад 24% населення країни. Державний борг України сягає 36,6% ВВП, в той час як зовнішній борг на червень 2013 р. - 68,197 млрд долл. [2]. За роки незалежності Україна так і не змогла досягти рівня розвитку 90-х років, підвищити промислово-економічну потужність країни, покращити соціально-економічне положення в країні, позиціонувати країну на міжнародній арені як конкурентоспроможну, економічно-розвинену державу. Крім того, в промисловому секторі економіки України спостерігається його відставання по ряду критеріїв світової економіки, а саме: посилення структурних диспропорцій економіки, прискорення розвитку низькотехнологічного виробництва, використання старих технологій виробництва, домінування переробної промисловості з випуском продукції низької стадії переробки, велика частка сировинної продукції в експорті, низький рівень високотехнологічного виробництва, що призводить до деіндустріалізації країни.

Такі тенденції розвитку Україна отримала в результаті впровадження помилкової стратегії ринкових перетворень, неузгодженості, не взаємопов'язаності структурних пріоритетів розвитку, які були направлені на розв'язання поточних проблем та мали характер разових проєктів, реалізація непослідовних реформ галузевого характеру, незбалансованість та неефективність системи державного регулювання економічного розвитку, привілейованості політичних та власних інтересів певних урядовців перед економічними інтересами країни. В сучасних умовах Україні необхідно відійти від стратегії лавірування між сильними геополітичними гравцями та невизначеності багатовекторності, від практики натяків сильним державам шляхом висунення мотивації щодо приєднання до геополітичного суперника з метою отримання довгострокових

зовнішньоекономічних та зовнішньополітичних дивідендів.

В сучасних умовах формування нових глобалізаційно-інтеграційних імперативів економічного розвитку, місце України в глобальних економічних процесах, її подальший розвиток передбачають визначення основного інтеграційного вектору розвитку економіки країни, який повинен бути заснований на активному взаємовигідному прагматичному співробітництві з усіма економічними партнерами України, з можливістю захисту національних інтересів в економічній, політичній, соціальній, культурній та інших сферах діяльності держави.

Сьогодні основними інтеграційними векторами розвитку економіки України є інтеграція європейського напрямку, тобто євроінтеграція, та інтеграція євразійського напрямку, першим кроком якого є приєднання до Митного союзу.

Європейський інтеграційний вектор економічного розвитку України передбачає перехід до західно-християнського напрямку розвитку, з посилення інтеграційних процесів з країнами Заходу, підписання Угоди про Асоціацію України з ЄС та перспективу подальшого приєднання країни до країн ЄС. Слід зазначити, що в євроінтеграції України, в першу чергу, зацікавлені європейські партнери, оскільки Україна грає важливу роль на Європейському континенті, виступає «буферною зоною» між Європою та Росією та має реальні цінності, серед яких: територія, яка має геостратегічні і природно-кліматичні переваги, природні ресурси (в т.ч. унікальні чорноземи, великі запаси прісної води), високоосвічені трудові ресурси.

Інтеграційна привабливість ЄС для України, в аспекті економічного розвитку, полягає в можливості приєднатися до високої культури ефективного ринкового господарювання, в підвищенні рівня національної економіки. Однак, основою такої культури є лібералізація, яка прагне сформувати суспільство у вигляді ринку з торговими цінностями. Для України, основу культури господарювання якої складають східно-православно-слов'янські цінності, перехід до такої системи цінностей, може призвести до втрати економічної безпеки держави, її дефолту.

Крім того, ЄС має ряд інтеграційних проблем до яких варто віднести:

1. Послаблення потенціалу економічного розвитку. Підтвердженням цього є скорочення темпів приросту ВВП країн Центральної та Східної Європи (ЦСЕ), які за 8 років до вступу до ЄС склали 4-7%, а після вступу – 0,4-4% [3]. Сьогодні ЄС на 191-м місці в світі по реальним темпам росту ВВП, на 113-м по рівню безробіття та на 188-м по від'ємному сальдо торгових операцій [11, 16]. Для України, яка знаходиться на шляху деіндустріалізації країни та має структурні диспропорції в структурі національної економіки, рівень росту реального ВВП 0,2%,

негативні наслідки євроінтеграції можуть мати довгостроковий характер.

2. Зниження динаміки зовнішньої торгівлі. В країнах ЦСЄ після вступу до ЄС значних зрушень в зовнішній торгівлі не відбулось, проте динаміка притоку прямих іноземних інвестицій суттєво скоротилася.

В географічній структурі зовнішньої торгівлі України основними її партнерами є країни Європи та СНД. Так в 2012р. на країни Європи приходить 25,32% українського експорту, 32,54% європейського імпорту, встановлюючи сальдо торгового балансу -10,132 млрд.долл. за умов раціональності торгівельного балансу: 60% - експорт, 40% - імпорт. За номенклатурою в експорті товарів до країн ЄС переважає сировина, а саме: чорні метали, руди, продукти неорганічної хімії, зерно, жири та масла, маслосемена [17].

Створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС передбачає лібералізацію доступу європейської продукції до вітчизняного ринку, скасування українських експортних мит, зниження ставки імпортного мита з боку України та встановлення квот на мізерному рівні, з боку ЄС, що в середньому дозволить завезти продукції 0,2% місткості європейського ринку та призведе до перетворення України на ринок збуту європейських товарів. Скорочення митних тарифів сприятиме росту експорту товарів на європейські ринки, однак продукція вітчизняного промислового комплексу може не витримати жорстку конкуренцію, що спричинить зростання експорту сировини, перетворення України на сировинний придаток Європи, втрату обсягів виробництва на 0,17%, ВВП – 0,11% [11, 18]. Регулювання експорту промислової продукції, з високим рівнем доданої вартості, технічним регламентом ЄС негативно позначиться на хімічній, нафтохімічній промисловості, машинобудуванні, закріплюючи за промисловістю експорт продукції низької переробки і доданої вартості.

Ведення ЄС для України дискримінаційної системи тарифних квот на низькому рівні, направлених на захист європейського ринку, призведе до скорочення експорту продукції сільського господарства. Так, по кожному із видів м'ясної продукції ЄС пропонує експортувати Україні не більше 15 тис.тон, що становить близько 0,2% європейського ринку. Відміна вивізних мит на насіння соняшника може залишити вітчизняні масложиркомбінації сировини, що призведе до втрати 2 млрд.долл від експорту соняшникової олії, виготовленої на цих комбінатах. Встановлення європейських стандартів (санітарних, фіто санітарних, ветеринарних та інших вимог), необхідність задоволення специфічних вимог конкретних ринків, встановлених певним

об'єднанням споживачів чи виробників обумовлять зростання додаткових витрат національних виробників. А низький рівень державної підтримки українського сільського господарства, який складає 6% від ВВП та збереження ЄС системи дотацій аграрного сектору, які сягають 45% ВВП не дозволять забезпечити конкурентоспроможність української продукції на ринку ЄС.

Слід зазначити, на сьогодні, Україна має можливість експортувати на європейський ринок таку сільгосппродукцію як: зерно, насіння соняшнику, ріпак, що використовується для виготовлення біопалива та іншу сировину. Проте, до продукції вже з більшою доданою вартістю, застосовуються жорсткі заходи. Імпорт м'ясної та молочної продукції – ЄС намагається звести до мінімуму.

Зі створенням ЗВТ з ЄС, структура зовнішньої торгівлі зміниться в основному в частині імпорту, скорочення митних тарифів Україну призведе до зменшення надходжень до бюджету (понад 600 млн.долл. [19]), зростанню диспропорцій торгового балансу, структурних диспропорцій промисловості.

3. Боргова криза. Економіка ЄС знаходиться в процесі рецесії, яка супроводжується скорочення обсягів виробництва, рівня ВВП, зростанням державного боргу, який в Угорщині зріс до 80%. ЄС займає перше місце в світі по розміру зовнішнього боргу, який перевищує 16 трлн.долл. Зростання зовнішнього та державного боргу, скорочення темпів росту ВВП в ЄС свідчать про «старіння» потенціалу економічного розвитку. Приєднання України до ЗВТ з ЄС дозволить реанімувати економіку ЄС, нарощувати промислово-виробничі потужності, в той час як Україна, втрачаючи зовнішні та внутрішні ринки, буде нарощувати зовнішні борги [3, 11].

4. Офшоризація та тінізація капіталу. Слід зазначити, що рівень фінансової офшоризації та тінізації ЄС в двічі вищий ніж в неєвропейських країнах. Враховуючи, високий рівень тінізації економіки України, євроінтеграція відкриває можливості крупним підприємцям, групі олігархів легалізації процесу відтоку коштів з країни, що призведе до банкрутства підприємств, зростання зовнішнього боргу, дефолту країни.

Крім того, відсутність узгодженості між органами економічної та фінансової влади ЄС, ефективної системи управління економічним процесами в країнах ЄС призводять до рецесії як країн, що входять до ЄС, так і ЄС в цілому.

Основні умови підписання угоди про створення ЗВТ між ЄС та України на шляху євроінтеграції, узагальнені переваги та недоліки наведено на рис.

ВИМОГИ
<ul style="list-style-type: none"> - Скорочення кількості регулюючих актів в галузі промисловості і торгівлі; - Скасування нетарифних обмежень на 95% промислових та сільськогосподарських товарів національних виробників; - Скасування мита на експорт із України до ЄС; - Збереження квот на український експорт сільськогосподарської продукції; - Повне скасування митних тарифів на імпорту товарів з ЄС; - Відміна, з боку України, виїзних мит на експорт сировини, продукції низької доданої вартості (металолом, шкура, соняшникове насіння); - Лібералізація в'їзних мит, сфери послуг; - Відкриття іноземним компаніям доступу до ринку фінансових послуг; - Зміна підходів до банківського нагляду відносно іноземних фізичних, юридичних осіб; - Перехід на узгоджені з ЄС стандарти та сертифікати, удосконалення системи регулювання в сфері конкуренції, державної допомоги, державних закупівель та ін.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
<ul style="list-style-type: none"> - Зростання експорту продукції з країнами ЄС (в результаті скасування експортних мит); - Відкриття доступу до ринків третіх країн (за рахунок гармонізації стандартів з ЄС); - Покращення інвестиційного клімату (збільшення обсягів іноземних інвестицій за рахунок гармонізації національного законодавства з нормами та правилами ЄС); - Підвищення якості продукції; - Активізація потенціалу інноваційного розвитку; - Удосконалення законодавства в аспекті забезпечення прав інтелектуальної власності; - Створення механізмів правової системи державних закупівель. 	<ul style="list-style-type: none"> - Посилення конкуренції на внутрішньому ринку (за рахунок скорочення нетарифних бар'єрів, обмеження доступу національних товаровиробників на європейський ринок); - Збереження в ЄС системи дотацій аграрного сектору (знижує конкурентоспроможність національних виробників); - Регулювання експорту промислової продукції технічним регламентом ЄС (уповільнить модернізацію промисловості, закріпить експорт сировини, продукції з низькою доданою вартістю); - Вилучення з режиму вільної торгівлі майже 400 товарних позицій; - Впровадження дискримінаційної системи тарифних квот; - Некомпенсованість втрат від скорочення номенклатури експортної сільськогосподарської продукції вигодами від скасування мит на експорт промислових товарів; - Скорочення рівня тарифної захищеності промислових товарів вітчизняного виробництва.

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ
<ul style="list-style-type: none"> - Скорочення надходжень до державного бюджету за рахунок скасування митних тарифів; - Загострення конкурентної боротьби на зовнішньому та внутрішньому ринку, що призведе до витіснення з них вітчизняних підприємств, банкрутству деяких з них; - Нарощення потужності металургії, в аспекті експорту чорного металу (металолому, руди); - Розвиток сільськогосподарського сектору, орієнтованого на експорт сировини, продукції з низькою доданою вартістю; - Перетворення України на ринок збуту європейської продукції; - Зростання міграції високоосвіченого, високоінтелектуального населення до країн ЄС.

Рис. Основні умови, переваги та недоліки євроінтеграції України

Отже, дослідження основних інтеграційних проблем ЄС, переваг та недоліків, прогностичних наслідків євроінтеграції України дозволяє стверджувати, що європейський інтеграційний вектор економічного розвитку не сприятиме структурним перетворенням економіки

України. Він може призвести до зростання частки сировинної продукції в експорті, зниження рівня високотехнологічного виробництва, розвитку та домінування переробної промисловості з випуском продукції низької стадії переробки. Підвищення конкуренції на внутрішньому ринку, зростання

частки імпорту з Європи може призвести до закриття вітчизняних промислових підприємств. Зниження впливу негативних факторів євроінтеграції, забезпечення отримання позитивного економічного ефекту потребують розробки та впровадження ефективної системи державного регулювання розвитку країни, перегляду економічної політики, її зовнішньоекономічних пріоритетів.

Україна повинна сформувати таку систему державного регулювання, яка дозволить в умовах вільної торгівлі, захистити національних виробників. В правовому аспекті цього можливо досягти за рахунок вдосконалення законодавства щодо ведення економічної діяльності на території України (особливості ведення такої діяльності для іноземців), захист прав інтелектуальної власності, антикорупційного законодавства та створення бар'єрів для вивозу національного капіталу, його офшоризації.

Дослідження наслідків євроінтеграції дозволяє стверджувати, що в прогнозованих умовах розвитку, основним пріоритетом зовнішньоторговельних відносин з ЄС, який сприятиме економічному зростанню, повинен стати розвиток сільського господарства та АПК. В першу чергу, Україна повинна відстояти позиції, які захистять національного виробника сільськогосподарської продукції, зокрема, в частині митних тарифів, захисту внутрішнього ринку, розміру державної підтримки АПК, скасування вивізних мит на соняшник, географічних назв деяких продуктів, що дозволить нарощувати експорт продукції з більшою доданою вартістю.

Стимулювання розвитку АПК повинно здійснювати з боку держави на основі створення програм державної підтримки, які будуть мати довгостроковий характер. Державна підтримка повинна проявлятися в реалізації державних інноваційно-інвестиційних проєктів по модернізації існуючих підприємств АПК та створенні нових (зокрема, фермерських господарств, об'єднань), наданні податкових пільг, інвестиційних кредитів з нульовими ставками, інвестиційних податкових премій, тощо.

Що стосується розвитку промисловості, незважаючи на погіршення зовнішньоторговельних відносин з країнами МС, зовнішньоекономічна політика повинна бути направлена на розвиток торгово-промислових відносин з країнами СНД. Адже саме 36,77% українського експорту приходить на ці країни.

Економічний розвиток національного промислового комплексу повинен здійснюватися на інноваційних засадах, активізуючи науко-технічний та інтелектуальний потенціал. Пріоритетними видами діяльності слід виділити діяльність підприємств таких галузей як машинобудування (зокрема випуск високотехнологічної продукції), хімічної, металургійної.

Для посилення співпраці та підвищення конкурентоспроможності продукції національного промислового комплексу необхідно розробити технічні регламенти виробництва промислової продукції, які дозволять задовольнити як вимоги ЄС, так і МС.

Основним інструментом стимулювання інноваційного розвитку промисловості та її модернізації повинно стати державне інвестування, кошти якого будуть формуватися в позабюджетних фондах та надаватися інвестиційними кредитами з мінімальними ставками.

Для захисту внутрішнього ринку від європейського імпорту доцільно створити додаткові вхідні бар'єри, які б мотивували іноземних товаровиробників створювати підприємства на території України. Такий підхід дозволить підвищити промисловий потенціал країни, скоротити рівень безробіття, розширити зовнішньоекономічну діяльність країни.

Євразійський інтеграційний вектор економічного розвитку України передбачає прийняття курсу до Євразійського економічного союзу, основною метою функціонування якого є формування загального економічного союзу країни СНД із розширенням доступу до кордонів Європейського союзу до Азійсько-тихоокеанського регіону. Першим кроком до ЄврАзЕС, який може стати на ряду з ЄС та Китаєм третім центром економічної та політично влади, є вступ України до Митного союзу (МС), Єдиного економічного простору (СЕР).

Безумовно, інтеграція з країнами, об'єднаними єдиними східно-православно-слов'янськими цінностями, схожими менталітетами народу дозволить Україні зіграти важливу роль в прискоренні процесу формування та реалізації комплексної стратегії розвитку ЄврАзЕС, нарощення його економічно-промислових потужностей. Однак, ЄврАзЕС та інтеграційна привабливість мають певні слабкі місця, а саме [20]:

- слабкість інтеграційної бази в СНД, яка характеризується низькою часткою внутрішньо блокової торгівлі (11%), незбалансованістю структури зовнішньої торгівлі країн СНД (експорт – добувна промисловість, імпорт – переробні галузі);

- європейська спрямованість зовнішньої торгівлі Росії. Підтвердженням цього є частка зовнішньоторговельного обороту Росії з ЄС, яка складає майже 50%, понад 30% на інші країни в т.ч. Китай, в той час як частка експорту в країни МС – 7,4%;

- європейська спрямованість зовнішньої торгівлі України. Підтверджується диверсифікацією зовнішньої торгівлі країни і характеризується поступовим скороченням зовнішньоекономічної діяльності України з країнами СНД та її зростання з ЄС;

- погіршення відносин між Росією та Україною, що характеризується скороченням

зовнішньої торгівлі. Причинами таких змін мають, в більшій мірі, політичний ніж економічний характер.

Крім того, головною причиною низького інтеграційного потенціалу МС є сировинний та характер російської економіки.

Однак, на відміну від більшості торгівельно-економічних союзів світу, які створювалися по принципу інтеграційної тісноти, метою створення МС, СЕП, яке ініціювала Росіє, є об'єднання навколо

себе країн СНД з потужним економічним потенціалом, потенціалом нарощення промислово-виробничих потужностей, які в подальшому сформулюють ЄврАзЕС як третій гео економічний центр влади.

Євразійський інтеграційний вектор економічного розвитку, в силу особливостей та вимог щодо формування МС, ЄврАзЕС має свої переваги та недоліки (табл.).

Таблиця

Основні переваги та недоліки євразійської інтеграції України

Переваги	Недоліки
Скорочення витрат національних виробників, підвищення їх конкурентоспроможності за рахунок скасування імпортного мита, в тому числі на нафту, газ та інші види сировини.	Втрата внутрішніх ринків через зниження мита на низку товарів, що постачаються з країн ЄврАзЕС. Це призведе до скорочення обсягів виробництва на деяких українських підприємствах, які працюють на внутрішній ринок
Утримання ринків збуту для українських виробників та розширення обсягів виробництва на українських підприємствах-експортерах, поява нових експортерів	Посилення міграційних потоків та скорочення трудового потенціалу української економіки
Зростання транзитної активності через територію України, завдяки чому зростуть доходи українських підприємств	
Розвиток промисловості на основі розширення коопераційних зв'язків, що сприятиме розвитку високотехнологічного виробництва	
Відкриття доступу до ринків країн Азії	Підвищення імпортних мит на товари, що завозяться з-за меж ЄврАзЕС. В цьому випадку виростуть витрати українських споживачів
Розвиток спільних нано- та пікоіндустрій на основі формування єдиної інноваційної системи	
Збільшення обсягів інвестицій, направлених на модернізацію та розвиток вітчизняної промисловості, індустріалізацію країни	

Проте, євразійський інтеграційний вектор розвитку економіки України, приєднання України до МС і СЕП дозволить поліпшити умови її зовнішньої торгівлі, торговельний і платіжний баланс. Скасування експортних мит на російські енергоносії, що постачаються на Україну сприятиме зниженню витрат українських споживачів на 3 млрд. долл. Перехід на рівнодохідну з поставками газу російським споживачам ціну дозволить поповнити держбюджет на 5 млрд.долл. Скасування введених Росією захисних заходів збільшить український експорт на 0,7 млрд. долл. Зняття транскордонних бар'єрів санітарного, ветеринарного та фітосанітарного контролю дозволить збільшити експорт українських товарів агропромислового комплексу в МС на 2-3 млрд. долл [5].

Покращення торговельного балансу України складатиме не менше 12 млрд. долл. вже протягом року після приєднання до МС . Це зробить його позитивним, що забезпечить стійкість гривні та створить необхідні умови для макроекономічної стабільності, зростання виробництва та інвестицій.

Загальний додатковий приріст експорту українських товарів у разі її приєднання до МС тільки в Росію оцінюється на період до 2030 р. в 72 млрд. долл. Слід також зазначити, що він досягається в основному за рахунок товарів з

високою доданою вартістю, включаючи машини, устаткування, прилади, хімічні, металургійні та продовольчі товари та збільшує частку високотехнологічних товарів у структурі ВВП України майже в двічі, що дозволить усунути дисбаланс в структурі економіки країни. За даними Мінекономрозвитку України, загальний ефект оцінюється вже в першому році як позитивний у розмірі 2,7-3,2 % обсягу випуску і 2,2-1,8 % ВВП України.

Підвищення цінової конкурентоспроможності українських товарів за рахунок більш низьких цін на енергоносії збільшить їх експорт і в ЄС [5, 12].

Варто зауважити, що найбільш динамічна зміна структури української економіки на користь галузей з більш високим рівнем переробки може бути досягнута в разі вступу України в МС, СЕП з подальшим технологічним зближенням між країнами. Це дозволить істотно поліпшити умови кооперації в машинобудуванні, знизить витрати сільного виробництва високотехнологічних товарів, що сприятиме збільшенню частки машинобудівних видів діяльності у валовому випуску України з 6 до 9% [5, 11].

Однак, прогнозований ефект від євразійської інтеграції України не повинен бути ключовим фактором в прийнятті рішення щодо остаточного

визначення інтеграційного вектору розвитку країни. Слід розуміти, що на відміну від ЄС, який сформовано на принципі зовнішньоторговельної тісноти, ЄврАзЕС формується не для спрощення процедур зовнішнього товарообміну, а для створення, на основі відтворення та активного розвитку коопераційних зв'язків по виробництву технологічно складної продукції, єдиного технологічного ланцюга з виробництва високоякісної, конкурентоспроможної продукції, орієнтованої на експорт до ЄС та Китаю. Вступ України до МС є лише першим необхідним кроком на шляху формування ядра ЄврАзЕС.

В умовах євразійської інтеграції України ключовим пріоритетом розвитку як промисловості, так і країни в цілому повинно стати забезпечення інноваційно-технологічного прориву, що викликає необхідність удосконалення економічної політики, активізації інноваційних виробництв, модернізації підприємств стратегічних галузей, стимулювання розвитку науково-виробничих та дослідно-конструкторських організацій, інститутів, створення національної інноваційної системи.

До стратегічних пріоритетів розвитку України, необхідно віднести розвиток діяльності підприємств авіаційної, ракетно-космічної промисловості, машинобудівельного, хімічно-металургійного, агропромислового комплексів, які за рахунок активізації коопераційних зв'язків, матимуть потенціал світових лідерів на ринках високотехнологічної продукції. Для цього державі необхідно проводити політику розвитку, котра забезпечить сприятливі умови для зростання ділової, інноваційної та інвестиційної активності та дозволить в повній мірі використовувати конкуренцію юрисдикцій в формуванні ЄврАзЕС.

Одним із інструментів забезпечення інноваційно-технічного прориву України є створення територіально-промислових кластерів, які повинні концентрувати в собі стратегічно важливі промислові підприємства, інноваційний, інтелектуальний, інформаційний потенціал регіонів, що дозволить прискорити модернізацію виробництва, перехід на новий технологічний уклад, сформувати національну інноваційну систему.

Забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників на ринку ЄврАзЕС потребує розробки та узгодження технічних регламентів з виробництва, які повинні задовольняти вимоги як МС та ЄС. Цього можливо досягти за рахунок проведення переговорів, співпраці спеціалістів, представників промисловості зі спеціалістами, представниками країн МС.

Крім того, Україні доцільно обрати курс на формування регіонального ринку нано- та пікоіндустрії, що допоможе відтворити та в подальшому розвивати наукоємні галузі економіки України, реалізувати науково-технічний, інтелектуальний потенціали країни.

Стимулювання підприємств, орієнтованих на виробництво високотехнологічної продукції повинно відбуватися як з боку держави, на основі створення інноваційно-інвестиційних програм, участі міждержавних інноваційних програмах, так і приватних інвесторів. З метою фінансування інноваційних проектів доцільно створити позабюджетний фонд інноваційного розвитку, в якому будуть акумулюватися грошові надходження, отримані в результаті внесення змін до фінансової політики, зокрема, регулювання ринку фінансових послуг. Інструментами стимулювання підприємств повинні виступати різного роду податкові пільги, такі як: податкові канікули, скорочення податкових ставок, інвестиційне кредитування, податкова премія та інші.

Ступінь участь України у міжнародних інноваційних програмах повинна формуватися на засадах посилення міждержавного інноваційного співробітництва з членами ЄврАзЕС, зокрема в частині [21]:

- створення міждержавного інноваційного простору, який поєднає національні інноваційні системи та сприятиме використанню науково-технічних розробок та винаходів;

- посилення інноваційної складової економічного розвитку за рахунок створення національної інноваційної системи, інноваційних програм міждержавного значення;

- збільшення частки галузевої науки в системах науково-технічних та інноваційних фондах;

- впровадження інноваційних проектів ресурсозберігаючих технологій, безвідходних, екологічно безпечних технологій;

- формування ринку нанотехнологій.

Висновки. Визначення інтеграційного вектору подальшого економічного розвитку України є стратегічно важливим рішенням, оскільки саме від нього залежить яке місце країна посяде на міжнародній арені. Основним критерієм такого вибору повинно бути забезпечення національних інтересів країни. Так, дослідження проблем, переваг та недоліків євроінтеграційного вектору економічного розвитку дозволяє зробити висновки, що євроінтеграція може призвести до перетворення України на сировинний придаток Європи, ринок збуту продукції європейських виробників, з обмеженими правами на експорт продукції національних виробників, зростання структурних диспропорцій в промисловості, деіндустріалізації країни. В той час як в умовах євразійського інтеграційного вектору розвитку, в середньострокових перспективах, передбачається підвищення рівня енергетичної, продовольчої, екологічної безпеки, в довгострокових – підвищення економічного ефекту по стратегічно важливим галузям. Крім того, курс на об'єднання потужних промислово-виробничих, інноваційних потенціалів країни СНД, відтворення та розвиток коопераційних зв'язків, обраний ЄврАзЕС,

дозволить відтворити, модернізувати промисловість України, змінити структуру економіки, впровадити повторну індустріалізацію країни, розвивати зовнішньоекономічні зв'язки з країнами Азії та вийти на ринок ЄС з високотехнологічною конкурентоспроможною продукцією.

Однак, на сучасному етапі інтеграційних процесів Україні доцільно розвивати зовнішньоекономічні зв'язки як з ЄС, так і країнами МС. Для цього необхідно створити таку систему управління зовнішньоторговельними відносинами, яка б задовольнила вимоги всіх партнерів України. Це стосується гармонізації технічних регламентів, санітарних, фіто санітарних, ветеринарних норм. Впровадження політики переходу до інноваційної економіки, розвиток науково-технологічного, інтелектуального потенціалів країни, активна державна підтримка модернізації промислового сектору, розвитку інноваційного виробництва, розвиток ІТ-індустрії, високотехнологічного виробництва, з використання коопераційних зв'язків дозволить створити додаткові конкурентні переваги для національних виробників, підвищити конкурентоспроможність як підприємств так і країни в цілому, позиціонувати Україну вигідним економічним партнером.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Central Intelligence Agency [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>
2. Госдолг України в ионе снизился на 0,6% [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://economics.unian.net/rus/news/173398-gosdolg-ukrainyi-v-iyune-snizilsya-na-06.html>
3. Гайдучкий П. Украина – ЕС: проблемы интеграции / П.Гайдучкий // Зеркало недели . -20013. - №20(117). –С1,6.
4. Геєць В.М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів [Текст]: монографія : у 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В.М. Геєця, А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 389 с.
5. Глазьев С. Поки не вмерла Украина / С. Глазьев //Еженедельник «2000». – 2013. - № 34 (665). –А6,А7.
6. Дикань В.Л. Роль государства в создании условий возраждения промышленного потенциала Украины / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. - №40. – С. 13-17.
7. Дикань В.Л. Стратегічні пріоритети розвитку економіки України в умовах зміни світових центрів економічної і політичної влади / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. - №41. – С. 11-16
8. Лозунько С. Россия начала подготовку к созданию ЗСТ Украина-ЕС «Это не угроза, это чистая экономика». / С. Лозунько. // Еженедельник «2000». – 2013. - №34. – В1,В3.
9. Лукинов І.І. Економічні трансформації наприкінці 20-го століття [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakoni.com.ua/node/660>.
10. Мунтиян В. И. Стратегия развития взаимодействия Украины с таможенным союзом Республики Беларусь, Республики Казахстан и Российской Федерации // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник научных трудов / В.И. Мунтиян – Донецк: ДонНУ, 2011. – С. 397-404.
11. Мунтиян В.И. Интеграционные устремления Украины и ЕС: ответственный поход. / В.И. Мунтиян // Еженедельник «2000». – 2013. - №24. –С.В1,В4.
12. Перспективи взаємовідносин України і Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації / А.В. Єрмолаєв, І.В. Клименко, Я.А. Жаліло, Н.С. Пелагеша [та ін.]: за ред.Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 72с.
13. Стромилло В.О. Економічні ефекти інтеграції України до митного союзу (російська федерація, республіка білорусія, республіка казахстан) [Електронний ресурс]./ В.О. Стромилло. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1055>
14. Фомін І.С. Особливості позиції України щодо вступу до СОТ держав-учасниць митного союзу ЄВРАЗЕС / І.С. Фомін// Теоретичні та прикладні питання економіки: збірник наукових праць – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 388 с.
15. Цыганов С.А. Проблемы устойчивого развития в контексте неолиберальной модели глобализации / С.А.Цыганов, А.Н.Яншина // Экономика Украины – 2013. - №4. –С. 4-16.
16. Данные Евростата. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: epp.eurostat.ec.europa.eu/
17. Данні Державного комітету статистики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Предварительный расчет последствий для экономики Украины от создания зоны свободной торговли с ЕС// Экономически обоснованные расчеты по результатам оценки положительных и отрицательных факторов влияния подписания договора про Ассоциацию с ЕС и вступления в Таможенный союз. – К.: НИЭИ Министерство экономического развития Украины, 2012. –С. 9-11
19. Шпак Ю. Вільна торгівля з ЄС vs. Митний Союз: наслідки для України [Електронний ресурс]. / Ю.Шпак // Економічна правда. – 2011. Режим доступу: <http://ua-energy.org/post/7764>
20. Гайдучкий П. Украина и Таможенный союз: проблемы интеграции [Електронний ресурс]. / П.Гайдучкий // Зеркало недели . -20013. - №11. - Режим доступа: <http://gazeta.zn.ua/internal/ukraina-i-tamozhennyu-soyuz-problemy-integracii-.html>
21. Межгосударственная программа инновационного сотрудничества государств-участниц СНГ на период до 2020г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rs.gov.ru/taxonomy/term/185>

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*